

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT574010051004670211 Luminor Bank AS, banko kodas 40100.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2020-10- Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-657 12, 22, 22², 23, 23³, 25, 27, 28, 29³, 32, 33, 40 STRAIPSNIŲ, PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 35¹ IR 35² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO

Teisingumo ministerija teikia patikslintą Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 12, 22, 22², 23, 23³, 25, 27, 28, 29³, 32, 33, 40 straipsnių, priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 35¹ ir 35² straipsniais įstatymo projektą (toliau – Projektas).

Pažymėtina, kad Projektas patikslintas pagal 2020 m. spalio 13 d. tarpinstitucinio pasitarimo rezultatus ir atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvadą. Siekiant užtikrinti Valstybės kontrolės pateiktų rekomendacijų¹ įgyvendinimą ir užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį, Projekte numatyta į vartojimo ginčus nagrinėjančių institucijų sąrašą² įtraukti 3 valstybės institucijas – Lietuvos transporto saugos administraciją, Nacionalinį visuomenės sveikatos centrą ir Valstybinę teritorijų planavimo ir statybos inspekciją, – kurios nagrinėtų ginčus savo kompetencijos srityse. Tam, kad šios valstybės institucijos galėtų tinkamai pasirengti šios funkcijos vykdymui (suplanuoti reikalingus išteklius ir kt.), Projekte numatoma, kad šios nuostatos įsigalios 2022 m. sausio 1 d.

Projektu siekiama dviejų pagrindinių tikslų:

- 1) efektyvesnio vartojimo ginčų neteisminio sprendimo ir
- 2) efektyvesnės vartotojų apsaugos nuo nesąžiningų sąlygų vartojimo sutartyse.

Pažymėtina, kad 2016–2019 metų laikotarpiu metinis Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos (toliau – VVTAT) išnagrinėjamų vartojimo ginčų skaičius padidėjo 54 proc. (nuo 3 076 iki 4 726). 2019 metais VVTAT išnagrinėjo 4 726 vartojimo ginčus ir priėmė 1 775 sprendimus dėl ginčo esmės. Taigi, VVTAT tenka itin didelis individualių vartojimo ginčų neteisminio sprendimo krūvis. Be to, reikia pažymėti, kad VVTAT vykdomoje vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūroje mažėja pasiektų taikių susitarimų lygis – nuo 54 proc. (nuo visų gautų vartojimo ginčų) 2018 m. iki 43 proc. 2019 m. VVTAT duomenimis, vidutinės vieno vartojimo ginčo nagrinėjimo VVTAT sąnaudos yra apie 270 eurų.

Todėl Projektu, visų pirma, *siekiama skatinti pardavėjus, paslaugų teikėjus kuo anksčiau taikiai išspręsti ginčus su vartotojais*, tuo sumažinant VVTAT tenkantį vartojimo ginčų

¹ Žr. Valstybės kontrolės 2019 m. liepos 16 d. valstybinio audito ataskaitą Nr. VA-4 „Ar užtikrinama vartotojų teisių apsauga“, kuri prieinama adresu https://www.vkontrole.lt/audito_ataskaitos.aspx?tipas=2.

² Šiuo metu Vartotojų teisių apsaugos įstatyme nurodytos šios vartojimo ginčus nagrinėjančios institucijos: Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Lietuvos bankas, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba, Ryšių reguliavimo tarnyba ir Lietuvos advokatūra.

neteismo sprendimo krūvį. Skatinant didesnę pardavėjų, paslaugų teikėjų suinteresuotumą spręsti vartojimo ginčus taikiai, Projekte numatoma *pardavėjo, paslaugų teikėjo pareiga atlyginti vartojimo ginčus nagrinėjančios institucijos ginčo nagrinėjimo išlaidas, kai priimamas sprendimas vartotojo naudai* (patenkinti vartotojo reikalavimus arba juos patenkinti iš dalies). Šių išlaidų dydį nustatys vartojimo ginčus nagrinėjanti institucija pagal vartojimo ginčų neteismo sprendimo procedūros veiksmų atlikimo vidutinės sąnaudas.

Projekte numatytas vartojimo ginčus nagrinėjančių institucijų sąrašo išplėtimas taip pat prisidės prie VVTAT sprendžiamų vartojimo ginčų skaičiaus optimizavimo³ ir efektyvesnio vartojimo ginčų, kylančių transporto, grožio, kosmetikos ir apgyvendinimo paslaugų bei statybos srityse, išvengiant dvigubo valstybės institucijų funkcijų vykdymo (dubliavimo), nagrinėjant vartojimo ginčus⁴.

Siekiant efektyvesnės vartotojų apsaugos nuo nesąžiningų sąlygų vartojimo sutartyse, Projekte *detaliai reglamentuojama vartojimo sutarčių nagrinėjimo dėl nesąžiningų sąlygų nustatymo procedūra*: procedūros pagrindas, sprendimo pradėti arba atsisakyti pradėti vartojimo sutarties nagrinėjimą dėl nesąžiningų sąlygų nustatymo priėmimas, procedūros vykdymas (rašytinė procedūra), terminai, pardavėjo, paslaugų teikėjo teisės. Siekiant aukšto vartotojų apsaugos lygio ir skaidrumo, numatomas VVTAT nutarimų dėl vartojimo sutarčių nesąžiningų sąlygų skelbimas VVTAT interneto svetainėje. Bendrosios kompetencijos teismai, kurie ir šiuo metu turi pareigą *ex officio* vertinti vartojimo sutarčių sąlygų atitiktį nesąžiningumo kriterijams, ir toliau spręs ginčus dėl vartojimo sutarčių sąlygų nesąžiningumo – nustatoma pardavėjo, paslaugų teikėjo teisė, nesutinkant su VVTAT priimtu nutarimu dėl vartojimo sutarties nesąžiningų sąlygų, pateikti ieškinį bendrosios kompetencijos teisme Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.

Siekiant nesąžiningų sąlygų prevencijos, Projekte taip pat numatomas išankstinis viešųjų vartojimo sutarčių projektų standartinių sąlygų vertinimas dėl nesąžiningų sąlygų pardavėjui, paslaugų teikėjui prašymu.

Projektu siūloma nustatyti *atsakomybę už vartojimo sutarčių nesąžiningų sąlygų taikymą*. Pažymėtina, kad atsakomybė pardavėjui, paslaugų teikėjui būtų taikoma tik tuo atveju, jeigu jis toliau taikytų nesąžiningomis pripažintas sąlygas, nors jau yra išgaliojęs sprendimas dėl sąlygų pripažinimo nesąžiningomis, arba, jeigu pardavėjas, paslaugų teikėjas nesilaikytų savo pateiktų rašytinių įsipareigojimų.

Atsižvelgiant į tai, kad dėl nesąžiningų sąlygų taikymo ir dėl nesąžiningos komercinės veiklos gali būti padaryta panaši žala vartotojų kolektyviniams interesams, Projekte numatomos tokios paties dydžio sankcijos (baudos), kaip ir Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatyme: bauda iki 3 procentų metinių pajamų, bet ne didesnė negu 100 000 eurų, o pažeidimą padarius pakartotinai per vienus metus, – bauda iki 6 procentų metinių pajamų, bet ne didesnė negu 200 000 eurų.

Kartu numatoma, kad tais atvejais, kai pažeidimu nepadaroma esminės žalos saugomiems vartotojų interesams, vadovaujantis teisingumo ir protingumo kriterijais, pardavėjui, paslaugų teikėjui gali būti taikomas įspėjimas, neskiriant baudos.

Projekte nauja redakcija išdėstomas Vartotojų teisių apsaugos įstatymo priedas, kuriame išvardijami įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai, suderinant jį su Nuorodų į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 1R-72 „Dėl Nuorodų į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašo patvirtinimo“.

³ Atsižvelgiant į VVTAT duomenis apie vartojimo ginčų skaičių, tai galėtų sumažinti VVTAT nagrinėjamų vartojimo ginčų skaičių 10-15 proc.

⁴ Pažymėtina, kad šiuo metu VVTAT, gavusi vartojimo ginčą dėl transporto paslaugų, grožio, kosmetikos ir apgyvendinimo paslaugų ar statybos darbų, kreipiasi į valstybės instituciją, kuri yra atsakinga už su ginču susijusią sritį (LTSA, NVSC ar VTPSI), prašydama pateikti išvadą. Gavusi išvadą, VVTAT priima sprendimą dėl ginčo esmės.

Projektas yra susijęs su direktyvos 93/13/EEB⁵ ir direktyvos 2009/22/EB⁶ įgyvendinimu. Direktyva 93/13/EEB jau yra perkelta į nacionalinę teisę. Projekto nuostatos užtikrina direktyvos 93/13/EEB 7 straipsnio tinkamą įgyvendinimą (pridedama atitikties lentelė). Direktyva 2009/22/EB kodifikavo direktyvą 98/27/EB ir jos pakeitimus, todėl Projektu užtikrinamas direktyvos 2009/22/EB įgyvendinimas (pridedama atitikties lentelė).

Projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje ir Teisingumo ministerijos interneto svetainėje.

Projektas atitinka Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82.

Lietuvos transporto saugos administracijai, Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrai ir Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai bus reikalingos papildomos valstybės biudžeto lėšos vartojimo ginčų neteisminio sprendimo funkcijai vykdyti. Šių lėšų poreikis bus apskaičiuotas rengiant 2022 metų valstybės biudžeto projektą. Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai įstatymui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

Projektą parengė Teisingumo ministerijos Teisinės apsaugos grupė (vadovė – Natalija Žilinskienė, tel. 266 2934, el. p. n.zilinskiene@tm.lt, tiesioginis rengėjas – vyr. patarėjas Algis Baležentis, tel. 266 2927, el. paštas a.balezentis@tm.lt).

Projektas buvo pateiktas išvadoms gauti Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Ryšių reguliavimo tarnybai, Lietuvos bankui, Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai, Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai, Lietuvos advokatūrai, Nacionalinei teismų administracijai, vartotojų asociacijoms (Lietuvos vartotojų organizacijų aljansui ir Nacionalinei vartotojų konfederacijai), verslo organizacijoms (asociacijai „Investors‘ forum“, Lietuvos darbdavių konfederacijai, Lietuvos pramonininkų konfederacijai, Lietuvos verslo konfederacijai, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijai). Pastabas ir pasiūlymus Projektui pateikė Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos bankas, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Nacionalinė teismų administracija, Lietuvos advokatūra ir Lietuvos vartotojų organizacijų aljansas. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos pateiktos pastabos buvo suderintos darbo tvarka. Dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta, pateikta derinimo pažyma.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 12, 22, 22², 23, 23³, 25, 27, 28, 29³, 32, 33, 40 straipsnių, priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 35¹ ir 35² straipsniais įstatymo projektas, 8 lapai.

2. Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 12, 22, 22², 23, 23³, 25, 27, 28, 29³, 32, 33, 40 straipsnių, priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 35¹ ir 35² straipsniais įstatymo projekto lyginamasis variantas, 10 lapų.

3. Aiškinamasis raštas, 6 lapai.

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, 1 lapas.

5. Direktyvos 93/13/EEB dalinė atitikties lentelė, 6 lapai.

6. Direktyvos 2009/22/EB atitikties lentelė, 7 lapai.

7. Derinimo pažyma, 4 lapai.

Teisingumo ministras
Jankevičius

Elvinas

⁵ 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais.

⁶ 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/22/EB dėl ieškinių dėl uždraudimo ginant vartotojų interesus.

Algis Baležentis, (8 5) 266 2927, el. p. algis.balezentis@tm.lt